

SPLOŠNI PREGLED

L. St.:

BELETRISTIČNE DROBTINE O LJUBLJANSKEM POTRESU L. 1895.

Ljubljanski Zvon je v 5. številki z dne 1. maja 1895 o velikonočnem potresu prinesel le kratek listek, ker niso utegnili dati »jedrnatoga sestavka o katastrofi«. Opozorili so le čitatelje na Jesenkovo razpravo »Zemeljski potresi« LZ I. 1881, 6. štev. in pa Deidlov podlistek »O naravi velikonedeljskega potresa« v »Slovenskem Narodu« z dne 23. aprila.

Številka šesta z dne 1. junija pa se lahko imenuje »potresna številka«. Na naslovni strani stoji pesem glavnega Zvonovega pesnika Josipa Stritarja »Slovenska Lizbona«. Pesnik je zapel Slovence v tolažbo in pomoč elegijo »liki Tirtej Špartancem«.

»Slovenec nima sreče; blagoslova
nebó ne dela ne rosi njegova.«

Pesem ima osem kitic po šest vrstic. V duhu in z izrazi kot jih poznamo pri Stritarju (Turki na Slevnici itd.) prikazuje strahoto noči ob potresu. Najlepše bo pač ono mesto, kjer pravi, da je na spomlad ravno priletela lastovka z juga, poiskala svoje gnezdo, ga našla razdrtega ter žalostno zopet odletela. Velika nesreča je zadela Slovence, ko je uničila njihovo kulturno središče.

Druga krajša pesem »Kje si ti, država?« tako rekoč bolj zahteva kot prosí nujne pomoči od države.

Tretja »Po konci glave« bodri rojake, da po krutem udarcu zopet zbero svoje sile in si zgrade lepšo Ljubljano.

»Pogum! sam sebi zvest Slovenec bodi,
In stal ne bodeš zadnji mej narodi.«

V prozi je Stritar objavil nadalje »Dies irae, dies illa!«. neke vrste žalno pesem Jeremijevo, kot se poje na Veliki petek.

Nesrečno Ljubljano primerja v prisposobi mravljišču, če se vanj dregne s palico. S primeri iz rimske zgodovine zopet bodri rojake na vstajenje v nov gospodarski in duhovni razcvit.

Listek v isti številki je prinesel obenem nekaj podatkov k objavljenim pesmim. Pravi, da se list kot »mesečnik-zabavnik« ne bavi z dnevnimi vprašanji, objavlja pa Stritarjeve žalostinke zato, da se z dnevniki ne bi izgubile. Pesnik je namreč pesmi objavil že v dnevniku in jih je Zvon z dovoljenjem samo ponatisnil. »Slovensko Lizbono« je Stritar sam prosto prevedel na nemški jezik z naslovom »Laibach«. Ta prevod je Neue Freie Presse prinesla 24. aprila, t. j. dan prej ko slovensko pesem Slovenski Narod.

Nemška pesem je vzpodbudila Stritarjeve učence v četrtem razredu dunajske gimnazije v Josefstadtu, da so nabrali za Ljubljano 53 gld.

Slovenski prevod nemške pesmi »Laibach« je prinesel dnevnik »Slovenec« 25. aprila.

»Slovensko Lizbono« so Hrvatje prevedli in »Hrvatska« je 29. aprila objavila prevod.

Čehom je »Slovensko Lizbono« prevedel Gustav Dörfel z naslovom »Pomozte, bratři!« in jo obenem z laskavo črtico o Stritarju objavil v Věstniku 11. maja.

Vse te prevode je Zvon tudi ponatisnil.

V šesti številki je važna literarna notica tudi okrožnica Goriške tiskarne. Z njo se najavlja, da bodo 15. junija izšle Funtkove »Izbrane pesmi« kot 38. in 39. snopič »Slovenske knjižnice« za ceno 50 krajcarjev. Čisti dobiček — na

okrog 200 gld preračunjeno — bo namenjen Ljubljani v pomoč. Knjiga bo posvečena Ljubljani, kakor pove uvodna pesem. V julijski številki Zvona piše listek, da je knjiga res izšla in jo priporoča. Prva Funtkova pesem »Ljubljani v prosveto« proslavlja »genija bratoljublja«, ki je v teh težkih časih objel brate.

»Ne Ljubljani razdejani,
ki jo strl je zemlje gnev —
Ne, obnovljeni Ljubljani
Posvečen je vsak ta spev! —

Druga Funtkova pesem je posvečena »Njegovemu Veličanstvu cesarju Frančišku Jožefu I. ob Njega prihodu v Ljubljano dne 7. maja 1895. leta.«

Funtkovi pesmi se odlikujeta po izklesanem jeziku in tekočih verzih.

Dom in Svet je v 10. številki 1895 prinesel poleg poročila (v 9. in 10. štev.) tudi pesem Antona Hribarja »Ne obupuj, Ljubljana bela!« — Pesem ima 11 kitic po sedem vrstic in se odlikuje po lepih primernih, tekočih verzih in celotni miselni zgradbi.

»Ne obupuj mi, saj iz podrtije
Navadoma življenje zaljše klije,
I sijon bo slovenski zopet vstal.«

V številki 14. istega leta je Anton Hribar priobčil še pesem »Najlepši biser«, v spomin cesarjevega obiska v Ljubljani 7. maja.

Ta letnik je objavil tudi mnogo originalnih slik in risb o potresu.

V broširanem izvodu Dom in Sveta iz l. 1896. sem slučajno našel na platnicah sedme številke »Pesem od potresa v Ljubljani«. Pesem je posebnost, ker je tako rekoč ljudska, skoraj gotovo edina ljudska pesem o potresu 1895. Zapel jo je Martin Koler, cerkvenik pri podružnici sv. Martina v župniji zagraški na Dolenjskem, star 62 let. Uredništvu Doma in Sveta jo je poslal njegov sodruđnik I. št. Ker pesem vsebuje narodnega duha in mišljenje ljudstva, bi je bilo škoda, če bi se s platnicami vred izgubila. Najbolje bo, da se v celoti ponatisne in tako otme pozabljenju.

PESEM OD POTRESA V LJUBLJANI

1.

Tisoč, osemsto pet
In devetdeset piše se let,
Ko tresel se je svet. —
O velikinoči — o polnoči —
Dost' ljudi se prebudi.
Hitro gori vstajajo
In urno luč napravljajo:
»Bog nas var' nocoj to noč,
Prišla je nebeška moč!«

2.

Vsi hribi in doline,
Gozdi in planine,
In tud' mesta in vasi —
Potres, potres — o polnoči!
Ljubljana se je zazibala,
Kakor da b' na morju stala.
Oh, Ljubljanci so zavpili:
»Večni Bog čez nas se usmili!«

3.

V Ljubljani fantje in deklič
In gospodje ino b'riči
Vpili so na glas:
»Bog se usmili nas!«
V Ljubljani je bil res velik strah,
Po celem mest' je neslo prah.
Stolpi so se nagibáli,
Dimniki pa dol padáli.
Oh, Ljubljaneci so vpili:
»Kam se bomo zdaj umaknili?«

4.

V Ljubljani so otroci vpili:
»Kam nas boste umaknili?
Tukaj not ni za obstati!
Nujte nas drugam kam dejati!«
Star'ši hitro so vstajali,
Otroke svoje so pobrali:
»Kam pa vendar hoč' mo iti,
Ker pred Bogom se ni skriti.«

5.

»Pojd' mo vendar ven na polje,
Morda bo od zunaj bolje;
Če Ljubljana se zdrobi,
Bomo ostali še živi.« —
Kako bolniki so v špitalu vpili:
»Boste kam drugam nas premaknili?
Tukaj ni več za obstati,
Nujte kam drugam nas dejati!«
»»Ne bomo vas drugam devali,
Tukaj not' boste ostali,
Bog se bo že usmilil vas,¹
Da bo nehal spet potres.««

6.

Ljubljanski grad se je tako tresel,
Kakor da b' ga veter nesel.
Al' restantje so vpili,
(Pa tud' norci so tulili):
»Oh, odprite nam,
Da se umaknemo kam drugam!«
»»Ne bomo ne vam vrat odprli,
Ljudje ste bil' po svet' in tri!
Menda je zavoljo vas
Zdaj v Ljubljani tolišen potres!
Ljubljana je že dosti let,
Pa takega potresa ni bilo pred.««

7.

V Ljubljani so lepe cerkvice
Molijo not gospé in d'vice,
Pa tud' fantje in dekličí,
Gospodje ino b'riči.
V te cerkvice gredó,
Al' molijo prav slabo.

8.

Naj bi se rajši skupaj zbrali,
Pa v te cerkve se podali,
Not bi prav lepo molili,
Da jih Bog se vendar usmili.
Pa se rajš' skupaj zberó
In tje v teater gredó.

9.

Saj veste, kaj je teater,
To je en pregrešen mater.
Not je dosti lepih reči,
Pa se nič Boga ne časti.
Le teater zapustite,
Pravi spet kristjani bodite!
Kdor se neče dat' krstit'
Mora pa iz Ljubljane it'.
Potlej boste imeli mir
Po dnevu in zvečer.

10.

V Ljubljani je tud' dosti greha,
Praznih bajk in tudi smeha;
V Ljubljani pa tud' marsikdo golj'fá,
Oštir tud' drago hrano imá.
Ali — usmili se Bogú —
Štacunarji glih takú.
Pek tud' majhne žemlje peče,
Pa mu nihče nič ne reče,
Da berača holj golj'fá,
Sam pa dobro hrano imá. —

11.

Stoji, stoji Ljubljana,
Ki je zdavnej že narejana,
Not je dost' ljudi, —
Oh, Ljubljan'ca naj stoji!
Če Ljubljana bi se pogreznila,
Kol'ka škoda bi se st'čila,
Noter je toliko blaga,
Noben človek ne vé, koliko veljá.
Za Gorenjsko in Dolenjsko blago se dobi
Le dveh notri ni reči!

12.

Jeden je šel v Ljubljano,
Da b' nožnico rad za brano,
En ravšelj za bolhé
Da se vse čist' polové. —
Ljubljanski može naj bi se zmenili,
Na rotovž skupaj bi stopili,
Pogovorili se tako,
Da bi za vse prav dobro šlo:
Iz Ljubljane morajo golj'fije preč,
In potresa ne bo nikdar več

13.

To pesem sem zložil jaz sam,
Pa jo vam na znanje dam,
Da bosté ved'li dosti let,
Da je potres bil popred.
Ko me že na svet' ne bo,
Pa jo pojte prav lepo!

DROBNE VESTI

Zaščiteni nagrobni spomeniki na pokopališču pri Sv. Krištofu. Mestni svet v Ljubljani je na svoji II. redni seji dne 13. marca t. l. in na temelju začasnega pravilnika o zaščiti izkopnin ter zgodovinskih in umetniških spomenikov na predlog kulturnega odseka sklenil, da se vzamejo v varstvo sledeči nagrobni spomeniki pri Sv. Krištofu in sicer: Ambrož, Smole, Alva Tvrđy, Mar. Magd. Pleiweis, župan Burgar, Nollí, Flajšman, Hudabiunig, Chrobat, Kersnik, Bernhard, Amal. Verbič, Gudurič, Mat.

¹ Ta rima je po tamkajšnji govorici pravilna — za knjigo seveda ni.

Hribar, Kam. Mašek, dr. Val. Zarnik, Jan. Verhovc, Leop. Belar, Anton Medved, Goršič, Valenta, Cvek, dr. Ladiuk, J. Jerič, Luka Jeran, Ig. Tavčar, Klofutar, dr. Jarc, Mat. Prelesnik, Svetličič, Slekovec, Metelko, Gogala, Zlatoust Pogačar, Franc Karun, prof. Marn, posl. Klun, Vogel, Kadilnik in Jakob Alešovec. — Poškodovanje ali odvzem teh spomenikov je strogo prepovedan. — I./T. - št. 9459/35.

Ustanovitev Mestnega muzeja je sklenil ljubljanski mestni svet na svoji II. redni seji dne 13. marca t. l., št. 9464/35. — Mestni muzej se namesti v zato kupljeni bivši Auerspergovi palači na Napoleonovem trgu. Muzejske zbirke se namestijo zaenkrat v pritličju in v II. nadstropju, v I. nadstropju pa se namesté začasno poleg kulturnega oddelka še šolskoprosvetni in eksekucijski.

SEZNAM PUBLIKACIJ

katere je prejel mestni statistični urad od 1. januarja do 31. junija 1934 v zameno

Nemške:

- Deutsche statistische Gesellschaft: Deutsches Statistisches Zentralblatt, 1933, 1—12, 1934, št. 1—2.
Magistratsabteilung für Statistik, Wien: Mitteilungen aus Statistik und Verwaltung der Stadt Wien, 1931, št. 10—12, 1932, št. 4—12, 1933, št. 1—12.
Magistratsabteilung für Statistik, Wien: Statistisches Jahrbuch der Stadt Wien, 1929, št. I.—II.
Magistratsabteilung für Statistik, Wien: Statistisches Taschenbuch für Wien, 1926—27; 1929—32.
Komunalstat. Amt in Linz: Statist. Vierteljahresberichte der Stadt Linz, 1932, št. 1, 2, 3, 1933, št. 3.
Statistisches Amt der Stadt Berlin: Statistisches Jahrbuch, 1933.
Statistisches Amt der Stadt Berlin: Kleines Berliner Taschenbuch (Berlin in Zahlen), 1933.
Statistisches Amt der Stadt München: Die Quellen des Münchener Wirtschaftslebens.
Hamburgisches Stat. Landesamt: Aus Hamburgs Verwaltung und Wirtschaft, 1933, št. 1—12, 1934, št. 1—3.
Hamburgisches Stat. Landesamt: Statistisches Jahrbuch für die Freie und Hansestadt Hamburg, 1932/1933.
Statistisches Amt in Leipzig: Monatsberichte des Statistischen Amtes, 1933, št. 1—12, 1934, št. 1—3.
Ratsverkehrsamt der Stadt Leipzig: Leipzig in Wort u. Bild, 1928.
Dr. B. Bretholz: Die Pfarrkirche St. Jakob in Brünn, 1901.
Statistisches Amt der Stadt Nürnberg: Statistisches Jahrbuch, 1930, 1931, 1932.
Statistisches Amt der Stadt Breslau: Statistisches Jahrbuch, 1931.
Statistisches Amt der Stadt Breslau: Kleines Statistisches Taschenbuch, 1932.
Statistisches Amt der Stadt Dresden: Dresdner Statistik, 1933, št. 1—12.
Statistisches Amt der Stadt Dresden: Dresden in Zahlen, 1932.

- Statistisches Amt der Stadt Dresden: Die Verwaltung der Stadt Dresden, 1932.
Statistisches Amt der Stadt Frankfurt a./M.: Statistische Jahresübersichten der Stadt Frankfurt a./M., 1927/28, 1928/29, 1929/30, 1930/31, 1931/32, 1932/33.
Statistisches Amt der Stadt Frankfurt a./M.: Bevölkerung und Wirtschaftszahlen, 31 brošur.
Statistisches Amt der Stadt Frankfurt a./M.: Tabellarische Übersichten betreffend den Zivilstand der Stadt Frankfurt a./M., 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933.
Stadt Freiburg: »Schauinslandbahn« — Festschrift, 1930.
Prof. Dr. P. P. Albert: Freiburg im Urteil der Jahrhunderte, 1924.
Prof. Dr. J. Sauer: Alt-Freiburg.
H. E. Busse: Freiburg in der Breisgau, 1929.
Amt für Wirtschaft und Statistik der Stadt Ludwigshafen am Rhein: Ludwigshafener Wirtschaftszahlen, 1934, št. 1, 2, 3.
Stat. u. Wahlamt der Stadt Köln: Monatsbericht des Statistischen u. Wahlamtes der Stadt Köln, 1933, št. 11, 12, 1934, št. 1, 2, 3, 4.
Stat. u. Wahlamt der Stadt Köln: Statistisches Jahrbuch der Stadt Köln, 1933.
Statistisches Büro der Stadt Wiesbaden: Monatsbericht des Statistischen Büros der Stadt Wiesbaden (Jahres-Zusammenstellung), 1933.
Stat. Landesamt der Freien Stadt Danzig: Danziger Stat. Mitteilungen, 1933, št. 1—4, 1934, št. 1.
Stat. Landesamt der Freien Stadt Danzig: Danziger Stat. Taschenbuch, 1933.

Portugalske:

- Joaquim Leitão, Inspector das Bibliotecas, Arquivo e Museu Municipalis de Lisboa: Anais das Bibliotecas, Arquivo e Museus Municipais, 1931, 1932, 1933, Nos. 1—10.

Romunske:

- Municipiul Bucuresti: Buletinul Statistic Lunar, 1931, št. 1—12, 1932, št. 1—12, 1933, št. 1—8.
Primaria Municipiului Bucuresti: Anuarul Statistic, 1924 do 1930.

Španske:

- Ayuntamiento de Madrid: Boletín del Ayuntamiento de Madrid, 1934, št. 1937—1952, 1954—1955.

Italijanske:

- Governatorato di Roma, Ufficio di Statistica: Bollettino Statistico della città di Roma, december 1933, januar 1934.
Istitvto d'Arte e di Storia del Comune di Siena: Bvllettino Senese di Storia Patria, 1934, Fasc. I.
Cura del Comune di Trieste: Rivista Mensile della Città di Trieste, 1934, št. 1—4.
Cura del Comune di Venezia: Rivista di Venezia, januar-april 1934.

POPRAVEK

Popravek: Na str. 40 beri v naslovu pravilno: Ljubljana pred potresom in po potresu!

»Kroniko« izdaja Mestna občina ljubljanska. Za izdajateljico in uredništvo odgovoren mestni arhivar in tiskovni referent Lojze Slanovec, za upravo in inseratni del odgovoren Pavel Debevec. Tiska Učiteljska tiskarna, zanjo odgovoren Franc Štrukelj. — Ponatis člankov in slik dovoljen samo z dovoljenjem uredništva. Rokopisi se ne vračajo. »Kronika« izhaja 4 krat na leto in stane za vse leto Din 60.—, za pol leta Din 30.—, za četrt leta Din 15.—. Za inozemstvo Din 100.—. Posamezna štev. velja Din 30.—. Naroča se: Mestno načelstvo, kulturni oddelek, Ljubljana.